KLIIMAMINISTEERIUM

ELi tarneahelate kindlustamist käsitlev kriitiliste toorainete määrus

- 2023. aasta novembris jõudis EL esialgsele kokkuleppele **Euroopa kriitiliste toorainete määruse** suhtes, kuna nõudlus haruldaste muldmetallide järele peaks lähiaastatel hüppeliselt kasvama.

- Kriitilised toorained on ELi jaoks **majanduslikult väga olulised** toorained, mille puhul esineb **suur tarnehäirete risk** tulenevalt allikate kontsentreeritusest ning heade ja taskukohaste asendustoorainete puudumisest.

Määruse eesmärk on:
•suurendada ja **mitmekesistada** ELi kriitiliste toorainete tarneid
•parandada **ringluspõhisust**, sealhulgas ringlussevõttu
•toetada **teadusuuringuid ja innovatsiooni** ressursitõhususe valdkonnas ning asendustoorainete väljatöötamist

Uued normid tugevdavad ka Euroopa strateegilist autonoomiat

KLIIMAMINISTEERIUM

Kriitilised ja strateegilised toormed

- Metallid, mineraalid ja looduslikud materjalid on meie igapäevaelu osa. Neid tooraineid, mis on majanduslikult kõige olulisemad ja mille puhul esineb suur tarneprobleemide risk, nimetatakse **kriitilisteks tooraineteks.**
- **34 kriitilist toorainet.** Mõned sektorid on eriti strateegilised ELi taastuvenergia, digi-, kosmose- ja kaitsevaldkonna eesmärkide seisukohast.
- Kindlaksmääratud 34 kriitilise tooraine alusel on koostatud konkreetne **strateegiliste toorainete**(*) loetelu (vt allpool 17 strateegilist toorainet tumekollasel taustal), mis hõlmab selliseid tooraineid, mille tarned eeldatavasti hüppeliselt kasvavad, mille suhtes kehtivad keerukad tootmisnõuded ja mille puhul esineb seega suurem tarneprobleemide risk.
- See loetelu vaadatakse korrapäraselt läbi.

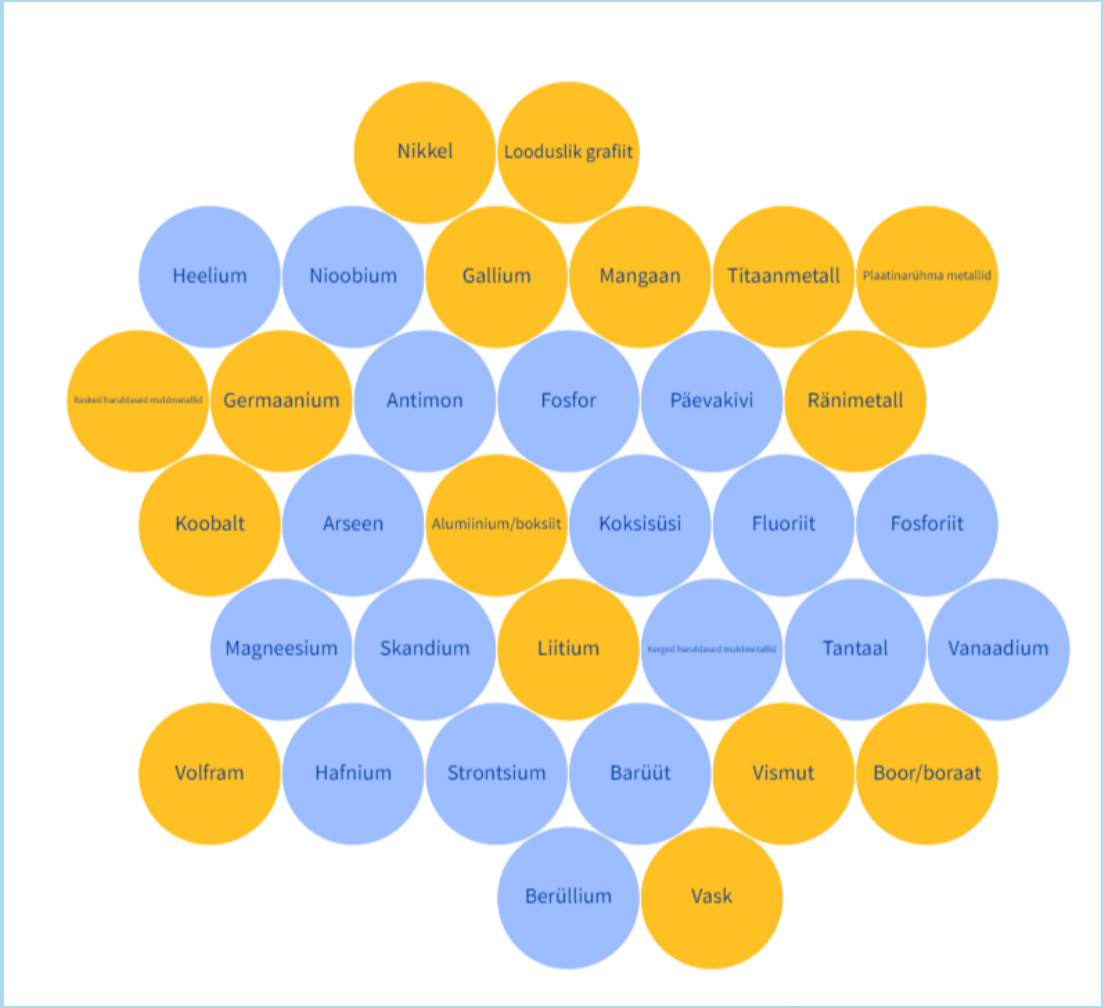

Kriitilisi tooraineid kasutatakse kõikjal.

Ilma nendeta ei oleks enamik ühiskonnasektoreid võimelised toimima, sest kõnealuseid tooraineid leidub paljudes **igapäevaseadmetes** ja iga liikmesriigi majanduse jaoks olulistes toodetes.

Mõned näited:

telefonide vibratsioonitehnoloogia = volfram

elektrisõidukid = liitium, koobalt ja nikkel

tuuleturbiinid = boor

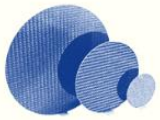

pooljuhid = räänimetall

klaasi tootmine ning väetiste tootmine taimekasvuks = boraadid

lennukite ehitus ja lendamine = magneesium ja skandium

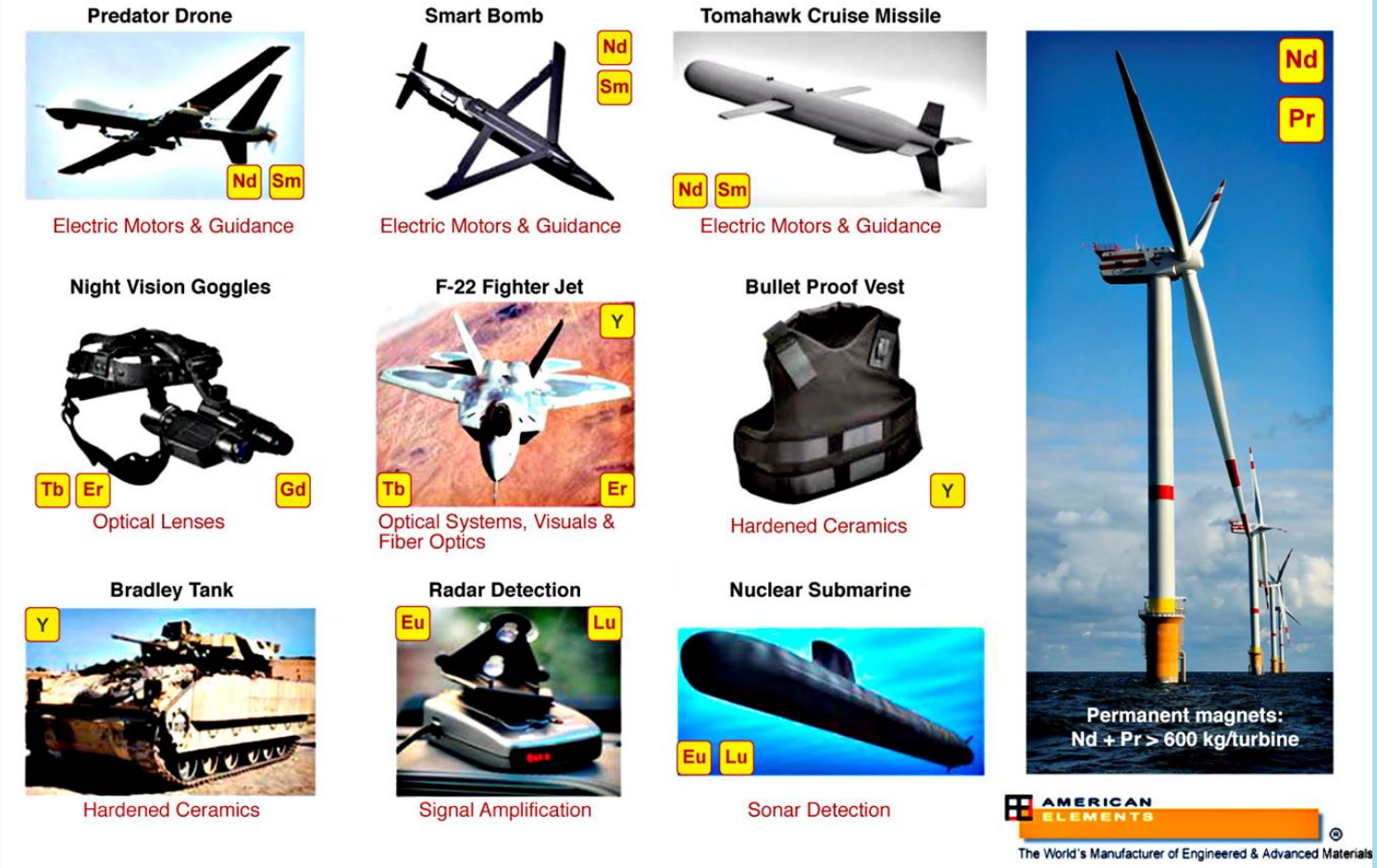

Kriitilisi tooraineid hangitakse peamiselt **väljastpoolt ELi**. EL ei saa selles valdkonnas kunagi isemajandavaks, kuid seab eesmärgiks oma tarnete mitmekesistamise.
Teatavate kriitiliste toorainete puhul sõltub EL praegu ainult ühest riigist:
•Hiina katab 100% ELi raskete haruldaste muldmetallide tarnetest
•Türgi katab 98% ELi booritarnetest
•Lõuna-Aafrika katab 71% ELi plaatinavajadusest

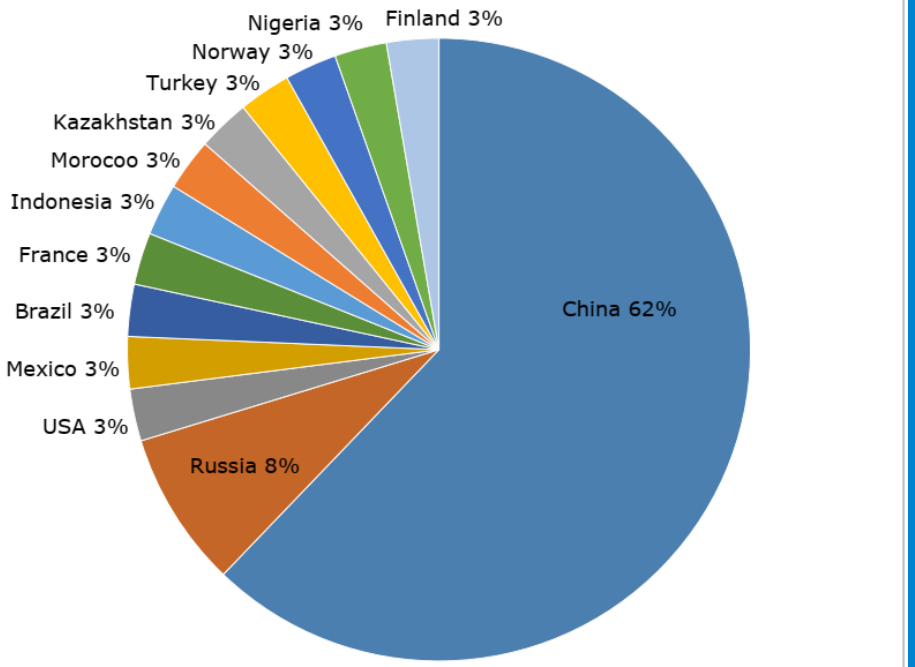

Figure 1 | Main EU suppliers of CRMs (based on number of CRMs supplied out of 37), average from 2010-2014

Material		Stage[13]	Main global supplier	Share	Material		Stage	Main global supplier	Share
1	Antimony	P	China	87%	23	Natural graphite	E	China	69%
2	Baryte	E	China	44%	24	Natural Rubber	E	Thailand	32%
3	Beryllium	E	USA	90%	25	*Neodymium*	E	China	95%
4	Bismuth	P	China	82%	26	Niobium	P	Brazil	90%
5	Borate	E	Turkey	38%	27	*Palladium*	P	Russia	46%
6	*Cerium*	E	China	95%	28	Phosphate rock	E	China	44%
7	Cobalt	E	DRC	64%	29	Phosphorus	P	China	58%
8	*Dysprosium*	E	China	95%	30	*Platinum*	P	S. Africa	70%
9	*Erbium*	E	China	95%	31	*Praseodymium*	E	China	95%
10	*Europium*	E	China	95%	32	*Rhodium*	P	S. Africa	83%
11	Fluorspar	E	China	64%	33	*Ruthenium*	P	S. Africa	93%
12	*Gadolinium*	E	China	95%	34	*Samarium*	E	China	95%
13	Gallium*	P	China	73%	35	Scandium	P	China	66%
14	Germanium	P	China	67%	36	Silicon metal	P	China	61%
15	Hafnium	P	France	43%	37	Tantalum	E	Rwanda	31%
16	Helium	P	USA	73%	38	*Terbium*	E	China	95%
17	*Holmium*	E	China	95%	39	*Thulium*	E	China	95%
18	Indium	P	China	56%	40	Tungsten	E	China	84%
19	*Iridium*	P	S. Africa	85%	41	Vanadium	P	China	53%
20	*Lanthanum*	E	China	95%	42	*Ytterbium*	E	China	95%
21	*Lutetium*	E	China	95%	43	*Yttrium*	E	China	95%
22	Magnesium	P	China	87%					

Legend

Stage	E = Extraction stage P = Processing stage
HREEs	Dysprosium, erbium, europium, gadolinium, holmium, lutetium, terbium, thulium, ytterbium, yttrium
LREEs	Cerium, lanthanum, neodymium, praseodymium and samarium
PGMs	Iridium, palladium, platinum, rhodium, ruthenium

*Global supply calculation based on production capacity.

Source: Deloitte Sustainability et al., *Study on the Review of the List of Critical Raw Materials*, cit., p. 10.

Note: Stage refers to the life-cycle stage of the material that the criticality assessment was carried out on: extraction (E) or processing (P).

KLIIMAMINISTEERIUM

Kriitilised ja strateegilised toormed

https://www.consilium.europa.eu/et/infographics/critical-raw-materials/

ELi kriitiliste toorainete peamiste tarnijate maailmakaart: Hiina on nii ülemaailmselt kui ka ELi puhul enamiku kriitiliste toorainete suurim tarnija, sh sellised toorained nagu barüüt, vismut, gallium, germaanium, magneesium, looduslik grafiit, kõik haruldased muldmetallid (HREE ja LREE), volfram ja vanaadium. Kuigi Hiina on endiselt üks ELi peamisi tarnijaid, siis mitut kriitilist toorainet tarnitakse EList, nt koksisütt ja vaske tarnitakse Poolast, arseeni Belgiast, hafniumi Prantsusmaalt, strontsiumi Hispaaniast ja niklit Soomest.

KLIIMAMINISTEERIUM

Kriitilised ja strateegilised toormed

Määruse eesmärk on tugevdada **Euroopa kriitiliste toorainete väärtusahela kõiki etappe**:

mitmekesistades ELi importi, et vähendada strateegilist sõltuvust

suurendades ELi suutlikkust kriitiliste toorainete tarnehäirete riskide jälgimisel ja maandamisel

suurendades ringluspõhisust ja kestlikkust

KLIIMAMINISTEERIUM

Kriitilised ja strateegilised toormed

Isemajandamise suurendamine

Selleks et vähendada kriitilistele toorainetele juurdepääsul sõltuvust kolmandatest riikidest, seadis EL **2030. aastaks järgmised eesmärgid**:

KAEVANDAMINE ELis: vähemalt **10%** ELi aastasest tarbimisest tuleb katta ELis kaevandatud toormega

TÖÖTLEMINE ELis: vähemalt **40%** ELi aastasest tarbimisest tuleb katta ELis töödeldud toormega

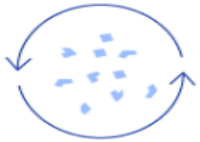

RINGLUSSEVÕTT ELis: vähemalt **25%** ELi aastasest tarbimisest tuleb katta ELis ringlusse võetud toormega

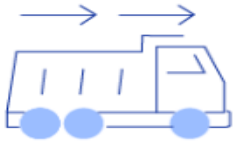

VÄLISED ALLIKAD: ühest kolmandast riigist tohib tarnida maksimaalselt **65%** iga strateegilise tooraine liidus aastas ükskõik millises asjakohases töötlemisetapis tarbitavast kogusest

Selle saavutamiseks tõhustab EL kaubandusmeetmeid, mis hõlmavad järgmist:

- **kriitiliste toorainete klubi** kõigile sarnaselt meelestatud riikidele, kes soovivad tugevdada üleilmseid tarneahelaid
- **Maailma Kaubandusorganisatsiooni** tugevdamine
- **kestlike investeeringute hõlbustamise lepingute** ja **vabakaubanduslepingute** võrgustiku laiendamine
- **nõuete täitmise tagamise** tõhustamine eesmärgiga võidelda ebaausate kaubandustavade vastu

https://www.consilium.europa.eu/et/infographics/critical-raw-materials/